

תיק הכשרות צוותי מכינות קדם צבאית בטיחות בפעילויות חוץ ושגרה

2024

תוכן עניינים

2	רקע כללי
3	השתלמות ראשי מכינות ושלוחות חדשים: בטחון ובטיחות בפעילות חוץ
5	יום ריענון בטיחות – ראשי למנהלי מכינות ושלוחות
5	יום בטיחות כללית- שגרה
8	קורס רכזי טיולים במכינות הקדם צבאיות
12	ריענון ועדכון רכזי טיולים במכינות
	פורום לימודי רכזי טיולים
	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
13	קורס אחראי טיולים במכינות הקדם צבאיות
17	ריענון אחראי טיולים
18	יום הסמכת ממונים ות למניעת הטרדה מינית
20	הכשרה למניעת שימוש בסמים ואלכוהול + זיהוי מצוקות נפשיות
20	קורס רכז ניווט במכינות הקדם צבאיות
23	ריענון לרכזי ניווט במכינות
24	הכשרת מוביל מח"א במכינות הקדם צבאיות
24	פרק א': לימוד עיוני להכרת נהלי מח"א והבנת מורכבות הניהול בפעילות שטח ארוכה
25	פרק ב': לימוד מעשי בשטח בהכשרת מוביל מח"א
26	הכשרת מלווה רחצה בגבי מים
28	הכשרה למלווה חמוש בפעילות טיולים וחוף במכינה קדם צבאית
30	הכשרת חניך מוביל טיול במכינות הקדם צבאיות

רקע כללי

מבוא:

במהלך השנים האחרונות מתבצע תהליך עומק של מועצת המכינות הקדם צבאיות בשיתוף האגף לבטיחות, ביטחון ושע"ח במשרד החינוך. לפני כשלוש שנים המכינות הקדם צבאיות עברו לאחריות משרד ההתיישבות ויחד עם האגף לבטיחות, ביטחון ושע"ח במשרד החינוך נוצרה מעטפת תומכת לתחום הבטחון והבטיחות במכינות הכולל נהלים מסודרים, הכשרות לאנשי הצוות, וליווי ובקרה במהלך פעילויות חוץ (ע"י תאום טיולים, חדר מצב ויחידת הפיקוח על הטיולים של משרד החינוך).

מסמך זה מרכז את כלל ההכשרות עבור המנהלים, הצוותים החינוכיים והחניכים במכינות הקדם צבאיות. הכשרות אלו מביאות לידי ביטוי תהליך של תחקור ולמידה המבוצע במשך כל השנה וכולל מספר נושאים עיקריים: בטיחות בטיולים ופעילויות חוץ ובטיחות בשגרת החיים במכינה עקרונית מנחים להכשרות:

- חוזרי מנכ"ל משרד החינוך כבסיס ללמידה ולהכשרות
- למידה מאירועי בטיחות שהתרחשו בשנים האחרונות
- התבססות על דפי מידע בטיחות של האגף לבטיחות משרד החינוך
- מנהלי מכינות וועדת הטיולים כשותפים מלאים להעברת התוכן
- עבודה בקבוצות קטנות להעצמת חוויית הלמידה
- שימוש רב בסימולציות ובתרגילים מדמים מציאות
- תרגולים למול משימות המשתתפים במכינות (תיק טיול, ת"ע, ניהול סיכונים)
- גמישות בהכשרות למול לקחים שעולים בתחקירים

ניהול ההכשרות:

הכשרות בסיס: משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות בשיתוף מועצת המכינות.
הכשרות מקצועיות לפעילות מיוחדת: משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות בשיתוף מועצת המכינות המפעילה גופים מקצועיים על בסיס הסילבוסים והנהלים שנקבעו.

סוגי ההכשרות:

(לחץ על ההכשרה + מקש ctrl למעבר לפירוט)

1. [ראשי מכינות ושלוחות חדשים](#) - יומיים (יום עיוני ויום שטח)
2. [ריענון מנהלי מכינות](#) - 8 שעות
3. [ניהול שגרת הבטיחות במכינה](#) - 8 שעות
4. [רכז טיולים](#) 60 שעות
5. [ריענון לרכז טיולים](#) - 8 שעות
6. [אחראי טיול](#) - דו יומי (יום עיוני + יום שטח)
7. [ריענון לאחראי טיול](#) - יום אחד

סוגי ההכשרות מקצועיות לפעילות מיוחדת:

(לחץ על ההכשרה + מקש ctrl למעבר לפירוט)

1. [רכז ניווט](#) - 9 שעות
2. [ריענון לרכז ניווט](#) - 9 שעות
3. [מוביל מת"א](#) - 9 שעי' עיוני + 3 ימי שטח + 3 ימי חניכה בשטח
4. [מלווה רחצה](#) - 16 שעות
5. [ריענון חד יומי למלווה רחצה](#)
6. [מלווה בנשק](#) - 20 שעות
7. [ריענון חד יומי למלווה נשק](#) - 8 שעות
8. [מגיש עזרה ראשונה](#) - 30 שעות דרך משרד החינוך
9. [חניד מוביל טיול](#) - 9 שעי' עיוני + 30 שעי' קורס מער"ים + 4 ימי שטח

הכשרת ראשי מכינות ושלוחות חדשים : בטחון ובטיחות בפעילות חוץ

נושא : ניהול פעילות חוץ וטיולים במכינה
אחריות : משרד ההתיישבות

מטרות ההשתלמות :

העברת ידע מרכזי בתחום הבטיחות בטיולים, על מנת לאפשר למנהלים לבצע נקודות בקרה איכותיות בתהליך הוצאת והובלת הטיול.

הישגים נדרשים :

- גיבוש אחריות ראש המכינה/ שלוחה לתחום הטיולים
- היכרות טובה עם חוזר מנכ"ל, מוקד טבע ונהלי המכינות
- היכרות עם הנושא המשפטי
- היכרות טובה מאוד עם תהליך הוצאת הטיול, בדגש על:
 - ניהול הסיכונים
 - אישורי התוכניות
 - תחקיר ולמידה
- התנסות ולמידה בקבלת החלטות במהלך טיול
- היכרות טובה עם 3 אירועי דגל של המכינות

אוכלוסייה : ראשי מכינות ושלוחות חדשים
משך ההכשרה : דו-יומי. יום עיוני ויום מעשי בשטח.

תיאור תמציתי : יומיים אלו מיועדים לתת לראש המכינה/שלוחה הבנה מעמיקה לגבי תפיסת התפקיד והאחריות שיש לראש המכינה בטיולים ופעילויות חוץ במסגרת ההשתלמות יקבל ראש המכינה כלים למימוש אחריותו ולהפעלה ופיקוח מיטבי לניהול הבטיחות בטיולים ובפעילויות חוץ. תהליך הלמידה ביום זה יתבסס על אירועים שהתרחשו בשנה האחרונה ומימוש התובנות במכינות.

נושאי הלימוד :

1. תפקידו של ראש המכינה בתהליך הוצאה וניהול של טיול ופעילות חוץ
2. לימוד מתחקירי אירוע ותחקירי בטיחות
3. הצפת מקרים ותגובות
4. הכרת נהלים
5. יום מעשי – מקרים ותגובות בשטח – ותפקידו של ראש המכינה במהלך טיול

סילבוס :

יום מספר 1: רמת השובט	נושא ראשי	פירוט תכנים	מוביל
08: 30-9: 00	התכנסות ופתיחה	הרשמה / פתיחה / הצגת דרישות ורציונאל / דרכי התנהלות	רכז ההכשרה
9: 00-10: 30	סדנה מס' 1 - תפקיד מנהל המכינה וגאנט הוצאת טיול	תחקיר נחל צאלים ותחקיר פארק הירדן תיק אחראי טיול - מעגל הטיול השלם – הוצאת טיול על פי	רכז ההכשרה

	הספר (חוזר מנכ"ל) ועל פי גאנט 8 שבועות		
		הפסקה	10: 30-11: 00
ראש מכינה אורח.	גאנט שנתי אחריות וסמכות אישור תוכניות ממשק ובקרה	מקום ראש המכינה בניהול הבטיחות בפעילות חוץ וטיולים	11: 00-12: 30
		ארוחת צהריים	12: 30-13: 15
תרגיל ניהול סיכונים על המסלול של נחל בכרמל תאום טיולים.	תחקיר נפילת חניכה בנחל עקרבים + פארק הירדן תרגול ניהול סיכונים סימולציה של אישור תוכניות	סדנה מס' 2 – ניהול סיכונים וניתוח שטח	13: 15-15: 00
		הפסקה	15: 00-15: 15
מיכל יועצת הטיולים של המועצה.	דגשים בעבודת התיאום בלשכה לתיאום טיולים ותכנון מקצועי. היכרות עם המערכת.	מוקד טבע	15: 15-16: 15
רכז ההכשרה	תיק טיול סמכויות ואחראיות של בעלי התפקידים.	למידת נהלים עיקריים	16: 15: 17: 45
תיק טיולים מותאם ליום הטיול למחרת.	תרגול סיטואציות	אישור תוכניות	
רכז ההכשרה		סיכום יום והנחיות למחר	17: 45-18: 00
מוביל	פירוט תכנים	נושא ראשי	יום מספר 2: שטח
		כיצד יוצאים בצורה מסודרת לטיול	8: 30 -9: 00
	מלבד הסימולציות, יש להוסיף עבודה נכונה ומקצועית מול הלשכה לתיאום טיולים – מתכנון ועד ביצוע בשטח	סימולציות של מנהל שנמצא בשטח	9: 15-12: 00
		הפסקה	12: 00-12: 45
	ידע בהוצאת טיול – מה קיים? דפי מידע וחוזר מנכ"ל – כיצד משתמשים? מפגש עם דוד- פקח הטיולים של הכרמל. יחידת חילוץ כרמל. אתר המועצה תרגול הידע	סימולציות של מנהל שנמצא במכינה/בית	12: 45-16: 00

ריענון בטיחות - ראשי ומנהלי מכינות ושלוחות

נושא: בטיחות בטיולים - תפקידו של ראש המכינה כמוביל תכנית ניהול הבטיחות במכינה.
אחריות: משרד ההתיישבות **מבצע:** מועצת המכינות

מטרות ההשתלמות:

- חידוד, הגדרה ומתן כלים לניהול מכינה בטוחה בשגרה ובטיולים
- חידוד תפקידו של ראש המכינה בניהול תכנית בטיחות כוללת.
- למידה מאירועים שהתרחשו בשנה הקודמת - בדגש על נקודות הבקרה של המנהל.
- למידה ושיח תרבות ארגונית ותהליכי למידה במכינה.

יום ריענון בטיחות - ראשי ומנהלי מכינות ושלוחות 8.7.24 נפש בנפש

נושא: בטיחות בטיולים - תפקידו של ראש המכינה כמוביל תכנית ניהול הבטיחות במכינה.
אחריות: משרד ההתיישבות **מבצע:** מועצת המכינות

מטרות ההשתלמות:

- חידוד, הגדרה ומתן כלים לניהול מכינה בטוחה בשגרה ובטיולים
- חידוד תפקידו של ראש המכינה בניהול תכנית בטיחות כוללת.
- למידה מאירועים שהתרחשו בשנה הקודמת - בדגש על נקודות הבקרה של המנהל.
- למידה ושיח תרבות ארגונית ותהליכי למידה במכינה.

שעה	תוכן	פירוט	מוביל
9:00	התכנסות	קפה וכיבוד קל	
9:30	פתיחה: נציג משרד ההתיישבות/ שרת ההתיישבות / מנכ"ל		נציג משרד ההתיישבות
9:45-10:00	דגשי מנכ"ל	מקום ראש המכינה בניהול הבטיחות.	אבישי ברמן מנכ"ל
10:00-11:00	אירועי דגל השנה ארזי הלבנון- נפילת חניך ממצוק. עוז שלמה- ירי שלא כדין במגורי מכינה. עין פרת- התייבשות ופינוי בעלייה למצוק הארבל. הטרדה מינית של חניכות בעת סדרת שטח- רקיע שינוי סדרת סיכום לאור שנת המלחמה- לכיש	עפ"י מצגת מתן כלים פרקטיים ליצירת התרבות הארגונית הרצויה. הצגת נוהל עורף ממשק ראשי מכינות ושלוחות יכולת הבקרה והשליטה, דיווח. מסמך המלצה לממשק נכון. (נוהל עורף- בועז).	ראשי מכינות מציגים
11:00-11:20	הפסקה		
11:20-11:50	קהוט ניהול בטיחות	משחק ידע, ניהול בטיחות בסוגיות שונות. להנגשת הידע הצפת נושאים ודילמות.	נועם שיר סמנכ"ל בטיחות
11:50-13:00	למידת עמיתים- היערכות קיץ	הצגת תיק בטיחות מכינה והיערכות הקיץ. שולחנות עגולים היערכות לקיץ.	נועם שיר סמנכ"ל בטיחות וראשי מכינות

	תוכנית עבודה וקביעת תכנית עבודה היערכות קיץ		
		ארוחת צהריים + מנחה	13:00-13:45
עידו פיוטרקובסקי יועץ תהליכי ניהול ומפקד קק"ש לשעבר.	-הגדרת מטרות וסדרי עדיפויות, -מרחב למידה במכינה -כלי ניהול אפקטיביים לניהול הבטיחות.	הרצאה בנושא תרבות ארגונית תומכת בבטיחות.	13:45-14:45
נוי ברינט – יועץ משפטי מועצה.	היבטים משפטיים בניהול בבטיחות המכינה.	אחריות והיבטים משפטיים	14:45-15:30
נועם שיר סמנכ"ל בבטיחות.	פעילות חניכי המכינות בשעת חירום.	היערכות לחירום	15:30-16:15
נועם שיר סמנכ"ל בבטיחות.		סיכום וסיום היום.	16:15-16:30

השתלמות חובה בבטיחות כללית - שגרה

נושא: ניהול הבטיחות בשגרת המכינה
אחריות: משרד ההתיישבות

מטרת ההשתלמות:

- הכרת תחום הבטיחות בשגרה
- בניית גאנט פנימי לשגרת הבטיחות במכינה
- בניית תוכנית עבודה לבטיחות
- מיפוי סכנות.
- רגולציה בבטיחות
- לימוד מתחקירי אירוע ובטיחות במכינות.

אוכלוסייה: ראשי מכינות קיימות, מכינות בהקמה, ראשי שלוחות, מנהלים אדמנסטראטיביים, מנכ"לים
משך ההכשרה: 8 שעות

תיאור תמציתי: יום הבטיחות מיועד לתת למשתתפים הכרה של מרכיבי הבטיחות בשגרת החיים במכינה. הצפת נק' עיוורות והכרות עם תהליכי בניית תוכנית עבודה לבטיחות ומיפוי הסכנות. הכרת אנשי המקצוע בתחום ורגולציה

נושאי הלימוד:

1. מיפוי סיכונים
2. רגולציה – חשמל, גז, מטבח, רכב, מגורים
3. הצפת מקרים ותגובות
4. ריענון נהלים

שעה	תוכן	פירוט	מוביל
08:30	פתיחה והתכנסות		

נועם שיר	הסטנדרט המקצועי לניהול הבטיחות במכונה.	תיק בטיחות מכינה – תכנית עבודה	09:00-09:45
	הפסקה		09:45-10:00
נועם שיר	עבודה בקבוצות	ניהול סיכונים ודרכי בקרה	10:00-11:15
		הפסקה	11:15-11:30
נועם שיר	הטמעת שגרות בטיחות בגאנט המכונה. היערכות המכונה לחירום, תרגולות ומקרים ותגובות.	סדנה- כלים אפקטיביים להטמעת בטיחות בשגרה	11:30-12:30
		הפסקה + ארוחת צהרים	12:30-13:15
נועם שיר	מודל לסקר מפגעים התנסות	נסיעה לסיור בטיחות וסקר מפגעים במכונה.	13:15-14:45
		הפסקה	14:45-15:00
קב"ט מוס"ח ירושלים.	ניהול ביטחון ומעגלי אבטחה במכונה והיערכות לחירום.	סוגיות אבטחה וביטחון בשגרת המכונה.	15:00-16:00
		סיכום	16:00-16:30

הכשרת רכזי טיולים במכינות הקדם צבאיות

נושא : תכנון הכנה וניהול טיולי המכינות

אחריות : משרד ההתיישבות

מטרות הקורס :

- הכשרת רכזי טיולים לתכנון והובלה של טיולים ברמה מקצועית ובטוחה בהתאם לחוזר המנכ"ל ולנהלי המכינות
- גיבוש זהות כקבוצת עמיתים מקצועית המחויבת לתהליך ולכלל המכינות

השגים נדרשים :

- גיבוש זהות של רכז טיולים והבנה של תכולת התפקיד
- היכרות טובה מאוד עם חוזר מנכ"ל, מוקד טבע ונהלי המכינות
- היכרות עם הנושא המשפטי
- היכרות טובה מאוד עם תהליך הוצאת הטיול, בדגש על :
 - ניהול הסיכונים
 - אישורי התוכניות
 - תחקיר ולמידה
- התנסות ולמידה בהובלת טיול בשני מצבים : אחראי טיול בשטח ורכז טיולים במכינה
- היכרות טובה עם 4 אירועי דגל של המכינות
- היכרות וחיבור טוב לגורמים המקצועיים במשרדי הממשלה
- הבנת החשיבות של התחקיר ולמידה מעמיתים

תכנים עיקריים :

תורה וידע :

- היכרות עם חוזר מנכ"ל והבנה כיצד לעבוד איתו
- היכרות עם דפי מידע של מוקד טבע
- היכרות עם תיק הטיול והדגשים ליציאה לטיול(חוזר מנכ"ל/8 שבועות)
- סדנת ניהול סיכונים
- סדנת ניתוח שטח
- טכנולוגיה בתכנון ובשליטה בטיולים
- בקרה ושליטה במספר טיולים :
- אישור תוכניות/תחקיר מקצועי ויעיל
- שפה משותפת בין אחראי הטיול לרכז הטיולים
- בקרה וליווי בשטח
- הפקת לקחים ולמידה

למידה מאירועים :

- תחקירי אירוע : נחל צאלים, לגונה כחולה, כרבולת (דרך ארץ), מכינת עוצם, מכינת סופה, אדרת.
- סדנת מתודת התחקיר
- למידת עמיתים

- למידה ממספר אירועים עיקריים שהתרחשו במוסדות חינוך ומכינות בשנים האחרונות

שיעורי העשרה :

- אריזת תיק מקצועית ונכונה
- שמירת טבע

- ארגון הציוד והמזון לטיול
- פציעות שכיחות והדרך להתמודדות בשטח

סילבוס:

יום מספר 1:	נושא ראשי	פרוט תכנים	מוביל
ירושלים 30-09:00:00	התכנסות ופתיחה	הרשמה / פתיחה / הצגת דרישות ורציונאל / דרכי התנהלות	נועם שיר – סמנכ"ל תחום בטיחות, טיולים ושטח.
09:00-10:00	למה לצאת לשטח?	איסוף מהרכזים של אירועים משמעותיים חיובים מהשנה החולפת דיון על מטרות השטח במכינה	נועם שיר – מנהיגים לבטיחות
הפסקה			
10:30-13:00	בטיחות בטיולים	א. אירועים עיקריים ולמידה ב. מהו חוזר מנכ"ל וכיצד משתמשים בו מעטפת הבטיחות בטיול וכיצד להשתמש בה	עובד אליעז- מנהל יחידת הבקרה והפיקוח של משרד החינוך
13:00-13:45	הפסקת צהריים		
13:45-16:00	סדנה מס' 1 - תפקיד רכז הטיולים וגאנט הוצאת טיול	תחקיר נחל צאלים תחקיר פארק הירדן תחקיר עין פרת תחקיר גבול ירדן תחקיר הצלחה *2 תיק אחראי טיול - מעגל הטיול השלם – הוצאת טיול על פי הספר (חוזר מנכ"ל) ועל פי גאנט 8 שבועות	קבוצות למידה.
16:15-17:00	תוכנית שטח שנתית ומופעים מרכזיים		נועם שיר – סמנכ"ל תחום בטיחות, טיולים ושטח.
יום מספר 2:	נושא ראשי	פרוט תכנים	מוביל
עיינות 8:30-9:00	התכנסות		
9:00-10:30	עבודה מקצועית מול הלשכה לתיאום טיולים	עבודה נכונה ומקצועית מול הלשכה לתיאום טיולים – מתכנון ועד ביצוע בשטח	מיכל בן שחר- יועצת הטיולים מועצת המכינות.
10:50 – 10:30	הפסקה		
11:30-10:50	מהו הידע הנדרש להוצאת טיול	ידע בהוצאת טיול – מה קיים?	נועם שיר – סמנכ"ל תחום בטיחות,

טיולים ושטח.	דפי מידע וחוזר מנכ"ל – כיצד משתמשים? אתר המועצה תרגול הידע		
נועם שיר – סמנכ"ל תחום בטיחות, טיולים ושטח.	אפליקציות מכשירי קשר	טכנולוגיה תומכת	11: 30-12: 00
		הפסקת צהרים	12: 00-12: 45
נועם שיר – סמנכ"ל תחום בטיחות, טיולים ושטח.		אזורים גאוגרפיים ואקלימיים – השפעות מזג האוויר ופגיעות אקלים.	12: 45-13: 15
קבוצות למידה	ניתוח שטח וניהול סיכונים ובניית תיק טיול	ניתוח שטח וניהול סיכונים	13: 15-14: 30
		הפסקה	14: 30-14: 45
התנעה – הוצאת תאום טיולים – כתיבת תיק טיול – אישור תוכניות		תרגיל ניתוח שטח וניהול סיכונים על מקום הטיול	14: 45-16: 15
		אישור תוכניות	16: 15-16: 30
		היערכות למחר	17: 00 – 16: 30
מוביל	פירוט התכנים	נושא ראשי	יום מספר 3: שטח
נועם שיר – סמנכ"ל תחום בטיחות, טיולים ושטח.	הוצאת טיול על פי רשימת חוזר מנכ"ל	התכנסות יציאה לשטח	08: 30-11: 00
	חלוקה לחוליות, שיחת פתיחה, היערכות ליציאה רגלית	שטח	11: 00-11: 30
	ניתוח שטח ניהול סיכונים מעטפות בטיחות בשטח	ניתוח שטח וניהול סיכונים	11: 30-12: 30
	תנועה בשטח תוך התמודדות עם מצבים לא צפויים – חלק 1	מצבי חירום כמוביל טיול	12: 30- 16: 00
		בטיחות בכניסה לחניון ולילת לילה	16: 00-17: 00
	סימולציות מסי 2 + כניסה לחניון לילה + הכנת ארוחת ערב + סיכום יום	סימולציות	18: 00-20: 00
	· סוגי עקרבים ונחשים · פגיעות קור · נפילות ופגיעות גוף	פציעות ושכיחות אופייניות	20: 00- 21: 00
	סימולצית סיכום יום		20: 00-21: 00
מוביל	פירוט התכנים	נושא ראשי	יום מספר 4: שטח
	התארגנות / תפילות	שטח	06: 00-07: 30
	· שיטות אריזה ונשיאת תיק · תכנון מקצועי של אוכל בשטח	הכנה מקצועית לטיול	07: 30-9: 00

	תנועה בשטח תוך התמודדות עם מצבים לא צפויים – חלק 2	מצבי חירום	09:00-13:00
	סיכום למידת שטח	שטח	13:30-14:00
מוביל	פרוט תכנים	נושא ראשי	יום מספר 5: ירושלים
		התכנסות	08:30-09:00
נועם שיר – סמנכ"ל תחום בטיחות, טיולים ושטח.	כיצד לתחקר טיול? ·	תחקיר לאחר טיול	9:00-09:45
		הפסקה	09:45
הורים שכולים מאסון בני ציון בנחל צפית: שרית ואיציק אור הורים של אלה אריק שמיר – אבא של שני	נחל צפית	אחריות	10:00-11:30
	עבודה מונחת עם מערכת תאום הטיולים תאומים מיוחדים כגון יו"ש	טיפים אחרונים לעבודה מול מוקד טבע עבודה בזוגות על תיק טיול הראשון של המכינה	11:45-13:15
		הפסקת צהריים	13:15-14:00
	עבודה בקבוצות קטנות והצגת תוצרים במליאה	הצגת תוצרים במליאה / ארועי כמעט ונפגע	14:00-15:00
		משוב סיכום	סיכום

ריענון ועדכון רכזי טיולים במכינות

נושא : המשך בניית תרבות בטיחות במכינה
אחריות : משרד ההתיישבות

מטרת ההכשרה :

- א. עדכון רכזי הטיולים במכינות בלקחים של שנה שעברה
- ב. דיוק ושיפור דרכי תאום והתנהלות מול תאום טיולים וחדר מצב
- ג. דיוק ושיפור דרכי ניהול ובקרה על פעילות החוץ במכינות
- ד. רתימת רכזי הטיולים להמשך בניית מערך הבטיחות במכינות
- ה. מיקוד הצורך בשיפור ניהול תחקירים

אוכלוסייה : רכזי טיולים שעברו קורס בשנה שעברה ממכינות קדם צבאיות.

מיקום :

משך ההכשרה : 8 שעות.

תיאור תמציתי : בשנה החולפת חודדה מרכזיותו של רכז הטיולים בתכנון, ניהול ותיחקור הטיולים במכינה. ביום זה יעברו המשתתפים סקירות על מספר אירועי בטיחות שהתרחשו במכינות וידונו בתפקיד רכז הטיולים במכינה. במהלך היום יעברו המשתתפים על נוהל הוצאת טיולים ופעילויות חוץ במכינות וידונו על המיקום הנכון של רכז הטיולים בכל שלב של הטיול.

נושאי לימוד :

- א. מעבר על תחקירי אירוע משמעותיים ולקחים לרכז הטיולים
- ב. חידוד נהלים
- ג. הצפת מקרים וקשיים
- ד. ניהול מרחוק של טיול
- ה. תדרוך צוות חדש
- ו. הטמעת תרבות הלמידה, תחקיר ודיווח.

סילבוס :

שעה	תוכן	הערות
08:30	התכנסות ופתיחה	
09:00-09:30	סבב הכרות + נקודת זמן במלחמה	
	רפלקציה אישית	
09:30-10:00	תמונת מצב – מלחמת 'חרבות ברזל' והשפעה על הטיולים.	
10:00-10:20	הפסקה	
10:20-12:00	הצגת תחקירי אירוע – תחקור בקבוצות קטנות	אירועים שהתרחשו במכינות, כל קבוצה נותנת מענה לסימולציה ואז מספרים את הסיפור האמיתי. אירועים משמעותיים.
12:00-12:45	ארוחת צהרים	
12:45-13:15	בניית מאגר הידע -	הצגה של מסורת במכינה וכיצד זה משרת את המטרה החינוכית.
13:15-15:00	שולחנות עגולים – ניהול תהליכי שינוי. הטמעת ידע לאור למידה ואירועים בגאנט השנתי. הצפת מקרים במכינות וחיבור למודלים	עבודה בקבוצות ואיסוף במליאה
15:00-16:00	סיכום	

הכשרת אחראי טיולים במכינות הקדם צבאיות

נושא: תכנון הכנה והובלת טיול

אחריות: משרד ההתיישבות

מטרת הקורס: מתן כלים מעשיים לתכנון, הכנה והובלה של טיול במכינה אחראי הטיול במכינה מרכז את מכלול הפעילויות המוליכות את הטיול משלב התכנון ועד שלב הביצוע והסיכום שלאחריו.

אובלסטיה: אנשי צוות ומדריכים במכינות

משך ההכשרה: יומיים

א. יום הכשרה בשטח – במהלך הקיץ

תיאור תמציתי: יום הכשרה הכולל היכרות עם אופן התנהלות והובלת טיול מכינה. היכרות ראשונית עם תפקידים ותהליך הוצאת הפעילות. תרגול הובלת פעילות וסימולציות להתמודדות עם מצבים בהובלת טיול בשטח. לאורך היום ילמדו ויתורגלו תכנים מרכזיים של ניהול סיכונים וניהול אירוע.

נושאי לימוד:

- א. חשיבות השטח כמרחב חינוכי בעולם המכינות.
- ב. היכרות ראשונית עם אופן הוצאת הטיול במכינות.
- ג. תפקיד אחראי הטיול, ותפקוד מערכת תומכת
- ד. רכיבי פעילות השטח
- ה. ניהול סיכונים (בסיסי)
- ו. ניהול אירוע חירום בטיול ועבודה מול חדר מצב
- ז. סימולציות - מקרים ותגובות בשטח
- ח. דיווחים ובקורות

ב. יום הכשרה במכינות – לאחר פתיחת שנת הלימודים

תיאור תמציתי: אחראי הטיול יפעל תחת הנחייה ובקרה של רכז הטיולים במכינה. הקורס מיועד לתת כלים בסיסיים להפקה והובלה של טיול.

נושאי הלימוד:

- א. הגדרות תפקיד אחראי טיול ובעלי תפקידים במכינות
- ב. הכרות בסיסית עם נהלי משרד ההתיישבות
- ג. תהליך הוצאת טיול, וגאנט הוצאת טיול
- ד. תיק טיול
- ה. ניהול סיכונים כללי וספציפי, ניתוח שטח.
- ו. מעבר על תחקיר אירוע ללימוד.

סילבוס הכשרת אחראי טיול יום ראשון – עיוני

שעה	תוכן	פירוט	אופי הלמידה
08: 30-09: 00	פתיחה	סבב הכרות מטרות היום	סבב הכרות – תמונת הצלחה או חשש
09: 00-10: 30	נהלים	בעלי תפקידים והגדרות תפקיד	הסבר על סוגים שונים - חוזר מנכל + פעילויות חוץ + נהלים

מיוחדים + נהלי מועצה + נהלי מכינה הסבר על מיקומם. דגשים על נהלים מרכזיים בעבודתם מוקד טבע	נהלים		
		הפסקה	10: 30-10: 50
עבודה בזוגות	מעבר על גאנט שאלה : כתוב 4-5 שלבים עליהם אסור לוותר בשום מקרה וכתוב אותם בצט	גאנט הוצאת פעילות	10: 50-11: 30
איסוף	מעבר על גאנט שלבים הכרחיים אישור תוכניות		
		הפסקה	11: 30-11: 50
סולמות מאמצים : 1. גופני 2. מנטלי 3. קבוצתי 4. צוותי	ניתוח שטח וניהול סיכונים ניהול סיכונים מרחבי, ספציפי, מעבר בין חדרים דיון על הסיכונים המרכזיים בפעילות השטח, מה המקורות שלהם (חניך, קבוצה, שטח/ מרחב, פעילות, צוות, לוז טיול). הצבת הגנות ודרכי התמודדות עם סיכונים.	ניהול סיכונים	11: 50--13: 15
		הפסקה + ארוחת צהרים	13: 15-14: 00
עבודה בזוגות/ שלשות	ניתוח שטח וניהול סיכונים- טיול נחל צין/ עמוד	תרגיל שלשות / רביעיות	14: 00-14: 45
דיון	הצגת תוצרים+ תחקירים		14: 45-15: 45
		הפסקה	15: 45-16: 00
		סיכום ומשוב	16: 00-17: 00

סילבוס הכשרת אחראי טיול יום שני – יום שטח

פרק	שעות	היכן?	נושאים/תוכן/ דגשים	מטרה	צוות/ הערות
	08:30	צומת הר הרצל	קבלת משתתפים והתנעת יום קליטת המשתתפים ע"י מוביל היום. רישום ותדריך קצר למגיעים. כל 15 שמגיעים יוצאים עם מדריך לשטח (לא מחכים, מתגבשת קבוצה ויוצאים)	התארגנות מהירה, כניסה לעבודה משדרים: זה מקצועי, מאורגן, ישר לעבודה"	אנשי צוות מובילים בהתאם למספר הנרשמים. באחריות ערן תיאום ושיבוץ
2	08:40	ירידה מהר הרצל אל תוך נחל בית הכרם	לצור הכרות ותקשורת		

	<p>עד: 10:00</p>	<p>תנועה של 10-5 דק' לנקודת צל לשיחת פתיחה</p> <p>אפשר לנצל הליכה לדיבור בזוגות להכרות נושאי שיחת פתיחה: פירוט למטה</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. הצגה עצמית של המוביל: 2. סבב הכרות: 3. חשיבות השטח כמרחב חינוכי בעולם המכינות. 4. מהו אחראי טיול? 5. מרכיבי פעילות שטח: <ol style="list-style-type: none"> א. תכנון הכנה / תיק פעילות ב. ניהול פעילות שטח ג. עיבוד, סיכום, למידה, תיעוד 6. מה רוצים להשיג ביום זה? 7. מה ההגיון מאחורי היום? <ol style="list-style-type: none"> א. לקחים משנים קודמות ב. הבנה שיש לשלב התנסות שטח יחד עם למידה עיונית 8. תוכנית היום: <p>חלק א': תרגילי סימולציה א וצמוד אליהם לימוד מודלים מרכזיים בטיחות וניהול סיכונים בהובלת טיול.</p> <p>חלק ב': ארוחת צהריים והשלמת תכנים בהתאם לצורך.</p> <p>חלק ג': תרגילי סימולציה ב' ובצמוד אליהם לימוד תכנים נוספים.</p> <p>9. דגשים לסימולציות תפקידים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אחראי טיול + מדריך/ה – זה "צוות מוביל" 2. "ביום ארוע" 3. "משתתפים" 4. "תצפיתן/נים" (אופציונאלי) 10. סימולציה לדוגמה 11. התנהלות היום וטיחות 12. שאלות ושיח 	
<p>3.</p>	<p>10:00 עד 13:00</p>	<p>תנועה בנחל עין כרם עד עין כרם</p> <p>3 תרגילי סימולציה + עיבוד ראשוני, לפי נושאי לימוד מרכזיים: אירוע יש זמן/ אין זמן ניהול אירוע מול חדר מצב, הכרת גורמי הסיוע זיהוי שלבי כניסה לאירוע (7 המצבים): אירוע מתגלגל, אירוע מתפרץ ניהול אירוע בטיחות- נפגע, קבוצה, צוות. תקשורת ותפקידים בין אנשי הצוות הבניהול אירוע. היכרות עם גורמי הסיכון המרכזיים בפעילות</p>	<p>המחשת פערים מורכבות של האחריות</p>
<p>בהירות משימה ומטרות</p> <p>נטרול מוקשי רגש ותודעה ע"מ לאפשר למידת אמת</p> <p>מטרת על: בניית אמון, ענין ומוטיבציה ללמוד</p>			

		<p>המכינות בשטח ניהול סיכונים, מניעה, הפחתה, חירום מעטפות בטיחות בפעילות מכינות בשטח</p> <p>מאגר נושאים לסימולציות (לבחירה): נתק / אובדן חניך עומס חום – התייבשות- מכת חום חריגה מלוי"ז כניסה לחשיכה שריפה רגל שבורה/ הכשת נחש סיטואציה חינוכית שהופכת לבטיחותית</p>			
		<p>ארוחת צהריים והפסקה</p>		<p>13:00 13:45</p>	
	<p>צבירת ביטחון יישום תיאוריה</p>	<p>המשך על פי הפירוט מעלה (לפני ההפסקה)</p>	<p>המשך תירגול סימולציות תיק טיול</p>	<p>13:45 16:30</p>	.6

ריענון אחראי טיולים

נושא: ריענון נהלים ותכנון הכנה והובלת טיול
אחריות: משרד ההתיישבות

מטרת הקורס: מתן כלים מעשיים לתכנון, הכנה והובלה של טיול אחראי הטיול במכינה מרכז את מכלול הפעילויות המוליכות את הטיול משלב התכנון ועד שלב הביצוע והסיכום שלאחריו.

אוכלוסייה: אנשי צוות ומדריכים במכינות שעברו הכשרת אחראי טיול בעבר ומשמשים כאחראי טיול שנה שנייה ומעלה.
משך הריענון – 8 שעות

תיאור תמציתי: אחראי הטיול יפעל תחת הנחייה ובקרה של רכז הטיולים במכינה. הריענון אמור לתת קומה נוספת במקצועיות של אחראי הטיול, לימוד עמיתים והטמעה של תרבות למידה.
נושאי הלימוד: לדגי ראה - סילבוס ריענון הכשרת אחראי טיול

הסילבוס נתון לשינויים ועדכונים על פי הצרכים העולים במהלך השנה.

שעה	תוכן	פרוט תכנים	אופי למידה
08: 30-09: 00	פתיחה	סבב הכרות מטרות היום	סבב הכרות – תמונת הצלחה או חשש
09: 00-10: 30	למידה מתחקיר והטמעת לקחים.	אירועי דגל (הסוואה, נחל עמוד, פארק הירדן)	קבוצות למידה
10: 30-10: 45	הפסקה		
10: 45-12: 15	תחקירי במכינות	שולחנות עגולים – הצפת מקרים במכינות	דיון בקבוצות קטנות + הצגה במליאה
12: 15-13: 00	הפסקה + ארוחת צהרים		
13: 00-14: 15	הרצאה מקצועית	אקלים ומכת חום במאמץ	
14: 15-14: 30	הפסקה		
14: 30-15: 15	מאגר הידע	הצגת מאגר הידע והוספת תוכן	
15: 15-16: 00	סיכום ותובנות להמשך		

יום הסמכת ממונים. ות למניעת הטרדה מינית

תקנה 4 בחוק למניעת הטרדה מינית קובעת שכל מעסיק בישראל, קטן כגדול, ימנה במקום העבודה אחראי או אחראית מטעמו שתפקידם יהיה –

1. לקבל תלונות על הטרדה מינית והתנכלות במסגרת יחסי העבודה לברר התלונה, לשם הגשת המלצה למעסיק כיצד לנהוג לגביה
2. לתת ייעוץ, מידע והדרכה לעובדים/ות הפונים אליה בכל הקשור להטרדה מינית והתנכלות

תפקיד הממונה מבטא את מחויבותו של מקום העבודה לחוק למניעת הטרדה מינית. הממונה משמש/ת כתובת להסברה ולהדרכה מה מותר ומה אסור בכל הקשור בנושא זה במקום העבודה ומלווה את המוטרד/ת ומדריכה אות/ה כיצד לפעול

תפקיד הממונה מחייב שכל ישר, שיקול דעת, אומץ, תבונה, יחסי אנוש טובים, מחויבות ואחריות רבה. המינוי לממונה הוא לא רק תובעני, אלא לעיתים גם כפוי טובה, אך עם כל זאת הוא עשוי לתגמל את הממלא/ת אותו – הממונה הינו/ה שותפ/ה ביצירת הארגון כמקום מכבד, חופשי ונקי מהטרדות והתנכלות

מטרות יום העיון – מתן כלים מעשיים לטיפול וגם למניעת הטרדה מינית בארגונים ובחברות

1. כיצד מטפלים בתלונות למניעת הטרדה מינית ?
2. מה החוק מחייב את הארגון ?
3. רענון החוק וסקירת פסקי דין אחרונים הרלוונטיים לארגון
4. כיצד מתמודדים עם תלונות שווא ברמת הפרט והארגון?
5. כיצד בונים ומטמיעים תרבות ארגונית בטוחה ונקייה מהטרדות?
6. מהי סביבה מטרידה וכיצד מתמודדים עימה?
7. מהי אחריות ניהולית במניעת הטרדה מינית?

מתודולוגיה

- ניתוח מקרי בוחן
- סימולציות מול מתלונבן/ת, בילון, עד/ה וכד'
- התנסות בכתיבת מכתב המלצה למנכ"ל
- ניתוח סרטים

לזו היום* (ייתכנו שינויים בלזו)

שעה	נושא	מתודולוגיה	עמודים בערכת התשאל
9:00-9:30	התכנסות ופתיחת היום		לינק לחומרים ליום עצמו- אנא הדפיס את ערכת התשאל
9:30-10:30	תפקיד הממונה למניעת הטרדה מינית וחובות מעסיק	סימולציה	1. עמ' 1-16 (החוק והתקנות שלו)
10:30-11:30	החוק למניעת הטרדה מינית והתנכלות	הרצאה	2. מופיעים בחוברת בעמודים (4-13) 3. עמ' 55 (טבלת סרגל השאלות) 4. עמ' 31 - טבלת ההתנהגויות האסורות בחוק
11:30-11:45	<i>הפסקת בוקר</i>		
11:45-12:15	המשך- החוק למניעת הטרדה מינית והתנכלות	הרצאה	כנ"ל
12:15-13:15	כיצד מטפלים בתלונה	ניתוח מתווה תלונה עבודה סדנאית	כלי מתווה לטיפול בתלונה. עמ' 45
13:15-13:45	<i>הפסקת צהריים</i>		
13:45-14:45	עקרונות תשאל- כיצד מתשאלים באופן אפקטיבי	סימולציות מול מתלוננת/כילון	1. עמ' 28-31 - תנאים אפקטיביים לתשאל 2. עמ' 37-41 - מתווי שאלונים למתלונן, ת, לכילון ולעדים
14:45-15:15	כתיבת מכתב סיכום	סדנא	עמ' 42-45 - כתיבת סיכום והמלצות לביורר
15:15-15:45	מניעה- חובות החוק והפסיקה בנוגע למניעה וליצירת סביבת עבודה מכבדת ובטוחה	הרצאה	עמ' 43-51 לינק לקיר סרטונים חינמיים בתחום
15:45-17:00	סיכום- מבחן מקוון וקבלת תעודות	מבחן וסיכום	בסיום היום יינתן מבחן מקוון. תוצאה במקום לינק למבחן ציון מעל 65 יאפשר מתן תעודת הסמכה

הכשרה למניעת שימוש בסמים ואלכוהול + זיהוי מצוקות נפשיות

לאחרונה עלתה תופעת צריכת האלכוהול בקרב נוער ומבוגרים צעירים לראש סדר-היום הציבורי, עקב התגברות מקרי האלימות בקרב צעירים, שדווח כי רבים מהם אירעו בהשפעת אלכוהול. אלכוהול הוא חומר חוקי, ועם זאת הוא גם סם שעלול לגרום להתמכרות. אלכוהול נכלל בקבוצת החומרים הפסיכו-אקטיביים, כלומר יש לו השפעה ניכרת על מערכת העצבים הגורמת לשינוי בתודעה, לפגיעה ביכולת המוטורית ולשינויים בהתנהגות. אדם הנתון להשפעת אלכוהול נמצא במצב של כושר שיפוט לקוי ואובדן שליטה, ולעתים התנהגותו מסוכנת לעצמו ולאחרים. צעירים המרבים לשתות חשופים לסכנת התמכרות עתידית לאלכוהול ולסמים.

בנוסף אנו עדים לעלייה בהתמודדות ובקושי נפשי אצל החניכים. הדבר נובע מסיבות שונות וחשוב להבין את הסביבה בה מתרחבות תופעות אלו. לזהות תהליכים ולדעת איך לפעול במידה וצוות המכינה מזהה חניכ/ה עם מצוקה נפשית.

מטרות ההכשרה :

1. הכרות והבנה של עולם החומרים משני התודעה
2. התמודדות כמסגרת חינוכית
3. הממד החוקי בהתמודדות.
4. הבנת התהליכים העוברים על החניכים בשלבים אלו, אלו קשיים עלולים לצוף ומה אנו יכולים לסייע
5. כלים בסיסיים לאיתור זיהוי מצוקות נפשיות
6. ניהול התמודדות עם אירועים חריגים וקשיים נפשיים.

שעה	נושא	פרוט התוכן
08:30	התכנסות וקפה	
09:00	סדנה – עם מה אנו צפויים להתמודד?	ניהול התמודדות עם אירועים חריגים וקשיים נפשיים מהמטה ועד החניכים לאורך זמן
10:00	הפסקה	
10:15	שיח עמיתים עו"סים מלווי מכינות בשנה החולפת.	שיתוף מקרים ודרכי פעולה מהשנה החולפת, תמונת מצב מליווי צוותים במכינות.
11:45	הפסקה	
12:00	סדנא – כלים מהעולם הפסיכולוגי לעבודה נפשית המאפשרת איתור זיהוי של מצוקות נפשיות.	חלוקה ל 2 קבוצות בהובלת ד"ר מייקל בנד ואמונה כהן.
13:00	ארוחת צהרים.	
14:00	'נפש אחת בישראל', שהכאב עולה על הכוחות – ד"ר מייקל בנד, פסיכולוג קליני, מדריך. אוניברסיטת חיפה. מומחה לאובדנות.	
15:00	מיישוג לטיפול – טראומה ושימוש בחומרים בקרב צעירים בעקבות אירועי ה-7.10	
15:45	חוסן ומניעת שחיקה ד"ר דרור דולפין סגן מנהל סורוקה.	כלים יישומיים להתמודדות וחוסן נפשי בזמן מלחמה.
17:00	סיכום יום	

קורס רכז ניווט במכינות הקדם צבאיות

נושא : תכנון הכנה וניהול פעילות ניווט

אחריות : משרד ההתיישבות

מטרת ההכשרה :

לתת למחזיק תפקיד אחראי הניווטים במכינה את הכלים והידע להוצאת סדרות ניווטים בטוחות ומקצועיות.

אוכלוסייה : רכזי טיולים במכינות או אנשי צוות קבועים במכינות בעלי אורנטציית שטח גבוה וידע מקדים בניווטים .

דרישות סף :

א. בעל ידע, ניסיון ומסוגלות בתחום הניווט (התמצאות מלאה בתחומי ומושגי עולם הניווט, יכולת

לעבור בהצלחה ניווט יום ודקירת נ.צ.ים בשטח). יתקיים מבחן סף בתחילת ההכשרה.

ב. בעל רקע וניסיון מתאים בהדרכה וניהול פעילות ניווט (שירות צבאי, חוגי סיור וכדומה)

ג. מומלץ השתתפות וסיום הכשרת רכז טיולים מכינת.

משך ההכשרה : 9 שעות

תיאור תמציתי : הכשרה חד יומית המשלבת לימוד בכיתה ותרגול שטח (תתקיים באזור טוב לניווטים ונגיש, כגון רמות מנשה/ יער המגינים/ או נאות קדומים- יער בן שמן).

נושאי הלימוד :

סיליבוס הכשרת רכזי ניווט :

שעה	נושא	פירוט
08: 30	היכרות מושגים בעולם הניווט	הבנת רמת סף עיונית
09: 00	שיחת פתיחה	הצגת מטרות היום ותיאום צפיות
09: 30	התנסות מעשית בשלבי יום ניווט	בחינת יכולת ניווט מעשית. התנסות והבנת שלבי יום הניווט מנקודת מבט החניך. בסיס לשיח על חבילות לניהול במהלך סדרת הניווט מודלינג- למידה על סטנדרט תדרוך, תחקור, שילוח לניווט ותחקור ולמידה לאחר ניווט מתוך התנסות.
12: 00	ניהול יום הניווט – מעבר עיוני	הצגת חבילות הניהול (למידה ותדרוך, שילוח וניווט, תחקור והפקת לקחים) במהלך הסדרה לפי סדר כרונולוגי. ניהול מרחב החניון דגשים והמלצות לכל שלב. הצגת פורמט תיק סדרה לדוגמא.
13: 00	הפסקת צהריים	
14: 00	רציונאל תוכנית הניווט במכינה	מהי תמונת ההצלחה, מהן המטרות? צורות יישום שונות להתאמת הסדרה עבור המטרות החינוכיות.

<p>היכרות עם תיק השטח והוצאת מידע: ג"ג, נתבים והבנת תא השטח (טרום סיור). תכנון יום ניווט למספר חוליות: נק' התחלה וסיום בניית צירים (מעברי חובה, ושליטה בפיזור החוליות בשטח). ג"ג, שעת שילוח ושעת גג. מיקום רכב החפק והחובש פריסת צוות במהלך היום. תקשורת עם החוליות ועם הצוות</p>	<p>תרגיל ניתוח ובניית יום ניווט עבור המכינה.</p>	<p>14: 30</p>
<p>דיון על מהו תפקיד מנהל סדרת הניווט. הגדרת תפקיד ואחריות בהיבט הבטיחות: מניעת אירועי בטיחות (ניהול סיכונים מקדים וניהול סיכונים במהלך הפעילות) ערנות לזהות שמתפתח אירוע בטיחות תכנון היכולת לתת מענה במידה ומתרחש אירוע בטיחות</p>	<p>השליטה כתפקיד המרכזי של מנהל הסדרה</p>	<p>15: 30</p>
<p>הצגת תחקירי אירוע בעולם המכינות ובתאי השטח הרלוונטיים. מעבר על נהלי משרד החינוך לניווט למכינות: הצגת תיקי השטח תרבות אירגונית</p>	<p>למידה מניסיון עבר, נהלים ותיקי השטח.</p>	<p>16: 30</p>
<p>השתתפות בכל המשבצות באופן פעיל ונוכח. מעבר מבחן מסכם</p>	<p>מבחן מסכם</p>	<p>17: 00</p>

ריענון לרכזי ניווטים במכינות

אחריות: משרד ההתיישבות

מטרת ההכשרה: לרענן ולתת קומת ידע נוספת בעולם הניוויטים למחזיק תפקיד אחראי הניוויטים במכינה על מנת שיוכל לממש את תפקידו ולרכז סדרות ניווטים ברמה מקצועית ובטיחותית גבוהה.

אוכלוסייה: רכזי ניווטים שעברו בעבר הכשרת רכזי ניווטים
משך הריענון: 9 שעות

סיליבוס הכשרת ריענון רכזי ניווט:

שעה	תוכן	פירוט
08:30	תוכנית הניווט למכינה	תמונת הצלחה מטרות אופן ביצוע ומיקום
09:00	פתיחה והיכרות	מעבר על מטרות היום
09:30	השליטה כתפקיד המרכזי של מנהל הסדרה	דיון על מהו תפקיד מנהל סדת הניווט. הגדרת תפקיד ואחריות בהיבט הבטיחות: מניעת אירועי בטיחות (ניהול סיכונים מקדים וניהול סיכונים במהלך הפעילות) ערנות לזהות שמתפתח אירוע בטיחות תכנון היכולת לתת מענה במידה ומתרחש אירוע בטיחות
10:30	תרגיל ניתוח ובניית יום ניווט עבור המכינה. (כל מכינה לתא השטח הרלוונטי לה)	היכרות עם תיק השטח והוצאת מידע: ג"ג, נתבים והבנת תא השטח (טרום סיור). תכנון יום ניווט למספר חוליות: נק' התחלה וסיום בניית צירים (מעברי חובה, ושליטה בפיזור החוליות בשטח). ג"ג, שעת שילוח ושעת גג. מיקום רכב החפק והחובש פריסת צוות במהלך היום. תקשורת עם החוליות ועם הצוות
12:30	ניהול יום הניווט – מעבר עיוני	הצגת חבילות הניהול השונות במהלך הסדרה לפי סדר כרונולוגי. דגשים והמלצות לכל שלב. הצגת פורמט תיק סדרה לדוגמא.
13:00	הפסקת צהריים	
14:00	רציונאל תוכנית הניווט במכינה	מהי תמונת ההצלחה, מהן המטרות? צורות יישום שונות להתאמת הסדרה עבור המטרות החינוכיות.
14:30	התנסות מעשית במטודות ניווט שונות	הכנת מפת מטמון על מפת תצא+ ניווט מטמון.
15:15	הכרת מטודיקה ועזרי ניווט שונים. דגשים וכיצד יכולים לסייע ביצירת תמונת ההצלחה.	ניווט ספורטיבי ניווט תצא ניווט לילה ניווט מטמון ניווט מפה פתוחה ניווט מפה סגורה ניווט גולם
16:00	למידה מנסיון עבר, נהלים ותיקי השטח.	הצגת תחקירי אירוע בעולם המכינות ובתאי השטח הרלוונטיים. מעבר על נהלי משרד החינוך לניווט למכינות הצגת תיקי השטח תרבות אירגונית
17:00	מבחן מסכם	השתתפות בכל המשבצות באופן פעיל ונוכח.

הכשרת מוביל מח"א במכינות הקדם צבאיות

בשלב זה לא תתקיים הכשרה בקיץ 2024

נושא : תכנון הכנה וניהול פעילות מח"א באופן עצמאי

אחריות : מועצת המכינות?

מטרת ההכשרה : מתן כלים, ידע ונסיון ראשוני לניהול מח"א למכינות

אוכלוסייה : רכזי טיולים במכינות או ראשי מכינות או אנשי צוות בכירים במכינות.

דרישות סף :

1. מומלץ בוגרי הכשרת "רכז טיולים במכינות קד"צ"
2. בעל רקע וניסיון מתאים בפעילות מסעות חניכה אתגריים (שירות צבאי, חוגי סיור וכדומה)
3. בוגר הכשרת "אחראי ניווט במכינות קד"צ"
4. בעל יכולת ניהול ופיקוד

משך ההכשרה : הכשרה רב שלבית לפי המפורט .

גוף מדריך : גורם מקצועי לפי בחירת המכינות ואשר עומד באמות המידה שהוגדרו בנוהל מח"א למכינות של משרד התיישבות.

תיאור תמציתי : הכשרה רב שלבית המיועדת לאנשי מכינות עם נסיון שטח המעוניינים לתכנן, להפיק ולנהל מח"א, כפי שהוגדר בנהלי משרד התיישבות, באופן עצמאי.

פרקי ההכשרה :

פרק א' : לימוד עיוני להכרת נהלי מח"א והבנת מורכבות הניהול בפעילות שטח ארוכה.

היקף: 9 שעות

פרק ב' : לימוד מעשי בשטח לתרגול מרכיבים נבחרים במח"א .

היקף: 3 ימים

פרק ג' : חניכה (פרקטיקום) הצטרפות למח"א המנוהל ע"י מוביל מח"א מוסמך. למידה מעשית ממוביל המח"א.

היקף: מינימום 3 ימים (כולל 2 לילות לינה בשטח).

פרק א' : לימוד עיוני להכרת נהלי מח"א והבנת מורכבות הניהול בפעילות שטח ארוכה.

נושא	תוכן	שעות
פתיחה	הכרות עם סוגי מח"א שונים תוך הדגשת השוני מניווט ומטיול	0.5
תכנון מח"א	התאמת שטח למטרות ללוגיסטיקה לרמת המשתתפים ותנאי מז"א	0.5
שלבי ההכנות ניהול שטח התחלה ניהול שטח שוטף	תאום מח"א, בחירה והכנת צוות, הכנת משתתפים, אישור תוכניות, הכנת ציוד ומזון	2
	נהלי כניסה לשטח, תדרוך צוות ותדרוך משתתפים, מנגנוני שליטה ובקרה, נקודות תורפה אופייניות,	
	עקרונות ניהול דרוך, משמעויות מעבר בין מצבי שגרה, כוונות וחירום, עקרונות קביעת מיקום מוביל מח"א במצבים שונים, דרכי שליטה ובקרה מותאמי מח"א, ראייה כוללת של תמונת מצב, קשר וסיוע עם מעטפת בטיחותית חיצונית לצורך קבלת החלטות, בקרה על היגיינה קבוצתית (אווירה), ניהול חניון לילה, בטיחות בישול שטח, יציאה מחניון, התמודדות עם תנאי אקלים קיצוניים (קור וחום) שינוי תוכניות והפרדות מתוכנית מקורית, הכרת נקודות תורפה ונפילת	

	מתח, הערכת סיכונים וניהול סיכונים למניעת סכנה, סיכום יום עם צוות, נהלי הכנה וניהול תרגיל סולו, ניתוח מקרי עבר	
3	עקרונות קביעת סדרי חשיבויות ורמות חומרה, עקרונות קביעת מיקום מוביל בחירום, ניתוח תהליך קבלת החלטות במצבי סכנה, השפעות תרבותיות ורגשיות על איכות תהליך קבלת החלטות, ביזור אחריות והפעלת צוות, קריאה לעזרה ממעגלי סיוע שונים, הכרות והבנת דרכי פעולה של גורמי סיוע ממלכתיים (חדר מצב, משטרה, יחידות חילוץ, מד"א, צבא, כב"א), חבירה עם כוחות סיוע ומתן מידע, דרכים לבקרה עצמית (האם אני רואה את כל התמונה?), עקרונות ניהול מצבי אי וודאות, תדרוך משתתפים וצוות שלא נמצא במקום הסכנה, תקשורת חוץ (אמצעי תקשורת, קשר עם הנהלת הארגון, קשר עם הורים), ניתוח מקרי עבר	ניהול בחירום שטח
	ניהול שלב הסיום של מח"א, נקודות תורפה של נפילת מתח לקראת סיום, תחקור תקריות של "כמעט נפגע", זיהוי ותיעוד הצלחות, הפקת לקחים ומינוף הצלחות, מרכיבי דוח סיכום פעילות	
0.5	ניהול שלב הסיום של מח"א, נקודות תורפה של נפילת מתח לקראת סיום, תחקור תקריות של "כמעט נפגע", זיהוי ותיעוד הצלחות, הפקת לקחים ומינוף הצלחות, מרכיבי דוח סיכום פעילות	סיכום לקחים והפקת
1.5	תרגול מתן מענה מיידי וקבלת החלטות בסימולציות שולחן	סימולציות מצבים
0.5	מהו GPS וכיצד עובד? שימוש במפות דיגיטליות בשטח, יישומים ששימוש בהם מסייע לשליטה, טלפון לוויני, מכשירים מצינני מיקום, לימוד ביצועים ותרגול מעשי בטלפונים ניידים ובטאבלטים	שימוש בטכנולוגיה
0.5	הנחיות להמשך ההכשרה	סיכום
9	סה"כ פרק א'	סה"כ

פרק ב': לימוד מעשי בשטח בהכשרת מוביל מח"א

משך: 3 ימי שטח – היקף: 60 שעי

הערה: התכנים יתורגלו במהלך כל משך הפעילות

נושא	תוכן
תרגול שליטה ובקרה על חוליות עצמאיות בשטח	תנועה בשטח בחוליות ותרגול מובילים בבקרה ושליטה תרגול ניהול רכב חפ"ק תרגול קבלת החלטות למצבים שונים של אי וודאות בשטח
תרגול וניהול חניון לילה	תרגול וביצוע כניסה לחניון לילה תרגול מתן תדריכים לפני כניסה לחניון לילה בקרה על תנאים סביבתיים תרגול נהלי ביטחון שדה, היגיינה תרגול בקרה על אבטחה
תרגול סיכום יום עם צוות	דרכי קבלת מידע על מצב בריאותי ונפשי של המשתתפים תרגול בקרה על התנהלות צוות וחניכים בחניון תחקור איש צוות על אירוע שלא היית נוכח בו. הפקת לקחים והתאמות להמשך המסע
תרגול וניהול תרגיל סולו	לילה ראשון ביצוע תרגיל סולו בהנחייה, תדרוך איש מקצוע לילה שני: תרגול הנחייה, פריסה וניהול תרגיל ע"י מספר משתתפים פתרון בעיות במהלך הסולו
תרגול שימוש באמצעי טכנולוגים	תרגול שליחת מיקום בקריאה לעזרה תרגול שימוש במשיב לוויני תרגול שימוש במפות למציאת מיקום במצב של היעדר קליטה סלולארית תרגול שליטה באמצעות משיבי מיקום
סימולציות של 2-3 מצבי חירום	הדמיית מצבי חירום: לדוגמה: נתק קשר עם חוליה חניך עם שבר באזור מצוקי שינוי פתאומי בתנאי מזג אוויר חריגה משמעותית מלוח זמנים מתוכנן עימות עם אוכלוסייה מקומית ארוע בריאותי המחייב פינוי דחוף

עימות על רקע חוסר רצון ויכולת להמשיך בפעילות	
סה"כ פרק ב'	60 שעות על פני 3 ימי שטח

הכשרת מלווה רחצה בגבי מים

רקע: במהלך טיולים, לעתים חניכי המכינות משתתפים בפעילות רחצה בגבי מים. משרד ההתיישבות יפתח הכשרה שבמהלכה איש צוות מכל מכינה ישתתף ביום הכשרה שבו יקבל כלים להשגחה בטוחה על רחצה זו, וכן ילמד יסודות לטיפול במקרים חריגים הדורשים תגובה והצלה. מטרת המסמך: מסמך זה יהווה תשתית לתכני קורס ההכשרה למשגיחי רחצה בגבי מים עבור המכינות הקדם צבאיות, ויצג את הנושאים בהם יעסוק יום הכשרה זה.

משך ההכשרה: סה"כ 16 שעות, יומיים (יום בבריכה ויום בשטח)

- מלווה רחצה חייב לעבור קורס מע"ר
- רענון – חד יומי אחת לשנתיים – הסילבוס יקבע בהתייעצות עם גורמי המקצוע המעבירים את הרענון

לו"ז ההכשרה:

יום א' – הדרכה עיונית + פעילות בבריכה מוסדרת

שעה	נושא	פירוט
09:00-09:30	התכנסות	
09:30-10:00	מבדקי שחייה	ידע בשחייה: חתירה, גב/צד, צלילה.
10:00-10:15	הפסקה	
10:15-12:00	שיפור מיומנויות שחייה	מיומנויות בסיסיות ומשמעותיות בשחייה.
	קפיצות למים	קפיצות: ראש, בלימה, נר, נר 180.
12:00-12:30	הפסקה	
12:30-14:00	הגשת עזרה וחילוץ	עזרה לשחיין עייף או שחיין במצוקה, צורות גישה לטובע, צורות גרירת טובע, השתחררות מוטובע, שימוש באמצעי עזר (גלגל, חבל, מוט ואמצעים אחרים), הובלת טובע במים רדודים וביבשה, טביעה המונית והטיפול בה.
14:00-14:30	הפסקה	
14:30-16:00	אתרי רחצה וההבדל ביניהם	אתרי רחצה מוכרזים, מוסדרים, באחריות המבקרים, גבי מים טבעיים, הסכנות באתרי רחצה בכלל וזיהוי סכנות בגבי מים טבעיים בפרט, מניעת הסכנות - אמצעי הצלה פאסיביים.
	ארגון הרחצה	תפקידי מלווה הרחצה, חובות מלווה הרחצה, סמכויות מלווה הרחצה.

יום ב' - הדרכה מעשית במעיינות ונחלים.

שעה	נושא	פירוט
9:00	הגעה לתחילת מסלול	תדרוך לפני יציאה - דגשים
9:30	הגעה למקום/ בחינת השטח בדיקת עומק המים וביצוע סקר סיכונים.	הגעה למקום/ בחינת השטח בדיקת עומק המים וביצוע סקר סיכונים.
	סקר סיכונים והערכות	הכרת האתר/גבי מים טבעיים (איסוף נתונים עדכניים), ניתוח אירועי טביעה, דרכי חילוץ, חלוקת תפקידים והנחיות למדריכים.
	טביעה וסוגי טביעה	במים מתוקים, במים מלוחים, הכרת מחלות שעוברות דרך המים.
	הדרכת ה"חניכים"	לפני היציאה לאתר ובאתר.
	מסלול הליכה	מסלול הליכה המשלב מעיינות ונחל - תדרוך ולימוד הכרת השטח וזיהוי נקודות תורפה וסיכון.

סימולציות אירועים	הצגת מקרים העשויים להתרחש וההתמודדות איתם באמצעות משחק תפקידים.
מבדקי סיום	יישום בשטח של המיומנויות שנלמדו בהשתלמות.

הערות נוספות:

· ההכשרה תבוצע הן בבברכה והן בשטח במשך יומיים- יום ראשון: תכנים עיוניים בבריכה מוסדרת, יום שני בגב מים

· על המשתתפים להצטייד ב: משקפות שחייה; כלי כתיבה; בגדים מתאימים לפעילות ספורטיבית ופעילות במים; מזון ומים לשתייה.

· המשתתפים ינקטו את אמצעי הזהירות הנדרשים והמתחייבים מפעילות בסביבה מימית מסוכנת ויימנעו מהתנהגות שיש בה כדי לסכן את בטיחותם ובטיחות יתר החניכים.

· המשתתפים ימלאו אחר הוראות המדריכים ויפעלו לפי השלטים- אם מוצבים

· המשתתפים לא ירחצו במקום בו נאסרה הרחצה ע"י המדריכים.

· למשתתפים ייערך מבחן מעשי בתום היום השני להדרכה.

· עבודת סיכום עיונית - המשתתפים יגישו תיק בטיחות שטח לאתר רחצה על פי הפורמט כחלק מחייב מתהליך ההכשרה וההסמכה

אחריות:

התוכן המקצועי של ההכשרה, העברת התכנים ובחינת היכולת המקצועית של החניכים היא באחריות המציל המעביר את ההכשרה.

ביום השטח האחריות על הובלה במסלול היא באחריות איש הצוות המוביל מטעם מועצת המכינות. היערכות לוגיסטית

המלווה את הפעילות יבצע את הפעילות הבאה:

· ילמד את מקום הפעילות, יבין את נקודות התורפה אל המקום וממנו, יהיה אחראי על סידורי ההסעה, יעביר תדריך לכל המשתתפים להתנהגות, כולל התייחסות לציוד נדרש מהחניכים: מים לכל היום (3-4 ליטר לכל משתתף), כובע, אוכל, בגדים מתאימים ונעלי הליכה, בנוסף, ידאג נציג המכינות לגיריקן מים חירום.

· במהלך הפעילות יקפיד על שהייה במקום מוצל לאותם אלו שאינם מתרגלים במים - באם נדרשים אמצעי הצללה יש לדאוג לכך מבעוד מעוד.

· נדרשת בדיקת מזג אוויר יום קודם ההדרכה והיערכות בהתאם.

· לכל פעילות יהיה מע"ר – מגיש עזרה ראשונה.

· יוקפד על מקום לאיסוף הקבוצה בתום הפעילות ודרכי קשר במידת הצורך עם הנהג והקבוצה.

הכשרה למלווה חמוש בפעילות טיולים וחוף במכינה קדם צבאית

נושא: אימון דו יומי לנושאי נשק אישי במכינות קדם צבאיות
אחריות: משרד ההתיישבות

מטרה: הגברת מוכנות מבצעית לנושאי נשק אישי במכינות קדם צבאיות.

יום כשירות יבוצע אחת לשנה – חד יומי

יעדי הקורס:

- א. הגברת מודעות לבטיחות בנשק.
- ב. הכרת הוראות השימוש בנשק בשגרה ובחירום (הוראות פתיחה באש).
- ג. תרגול תרחישים ביבש וברטוב.
- ד. הכרת סמ"חים, סני"חים וטיפול בחפץ חשוד.
- ה. תרגול מענה במצבי קיצון כולל שימוש בנשק להגנה.
- ו. תרגול קרב מגע.

השיטה:

- א. כלל משתתפי הקורס יעברו וייבחנו על הוראות הבטיחות בנשק אישי.
- ב. המשתתפים יכירו הוראות שימוש בנשק בשגרה ובחירום ויבצעו סימולציות של מקרים ותגובות.
- ג. המשתתפים ילמדו ויתרגלו ביבש השיטות אבטחה במרחב הציבורי והתנהגות בשגרה ובחירום.
- ד. כלל משתתפי הקורס יבצעו תרגילים באש לאור תרחישים אפשריים של מצבים חירום.
- ה. כלל משתתפי הקורס ילמדו עקרונות לאיתור חשודים, סני"חים, סמ"חים וטיפול בחפץ חשוד.
- ו. כלל משתתפי הקורס יתרגלו קרב מגע.

לוח האימון:

יום א'	נושא האימון
8:00-9:00	התכנסות, קליטה ושיחת פתיחה
9:00-10:00	הכרה, תיאור תכונות כ"י, הוראות בטיחות, אחסנה, אחזקה ונשיאה, הוראות פתיחה באש
10:00-10:30	עמידה, אחיזה, כיוון וירי \ פירוק והרכבה
10:30-13:00	אימון יבש: שליפה, דריכה, שלבים, רצף, ירי בכריעה, ריצה, בלימה
13:00-14:00	ארוחת צהריים
14:00-16:00	אימון רטוב
16:00-18:00	סמ"חים: אדם, רכב, כבודה, סני"חים לינה, אוטובוס, ח"ח
יום ב'	נושא האימון
8:00-11:00	אימון יבש: חזרה על מה שנלמד, שימוש במחסה, קבלת החלטות, בציר לחימה תרגיל מובנה (בהתאם לרמת משתתפים)
11:00-13:00	אימון רטוב טכני שיפור יכולות
13:00-14:00	ארוחת צהריים
14:00-15:30	אימון רטוב תרגילים
15:30-18:00	קמ"ג ותרחישים

תוכנית שמירת הכשירות למלווה חמוש

התוכנית מבוססת על ביצוע אימון חד יומי אחת ל-12 חודשים בהתאם לתוכנית הבאה:

משך	התוכן	פירוט התוכן	הערות
1.5 ש'	מנהלות	(קליטה, סיכום, א.צ)	מנהל האימון
1.5 ש'	קמ"ג	עבודה טכנית מכות ידיים רגליים, הגנות כולל מול נשק קר על סוגיו, שילוב אלמנטים של אגרסיביות נחישות ותוקפנות בתרגילים.	מדריך קמ"ג
3 ש'	ירי ולחימה (1 שעות יבש, 2 שעות רטוב). סה"כ 100 כדור לחניך	בהתאם לתוכנית שמירת הכשירות בירי למאבטח בסיסי ירי לילה בשעון חורף	מדריך ירי ולחימה
1 ש'	אבטחה מונעת	שיטת האבטחה בטיולים- מצגת ייעודית למאבטחי טיולים	מדריך אבט' מונעת
1 ש'	אימון טקטי	אימון ותרגול תרחישים בהתאם לשיטת האבטחה בטיולים	מדריך ירי ולחימה
8 ש'	סה"כ		

לוגיסטיקה:

- א. התייצבות עד השעה 08:00 בבוקר
- ב. על כל משתתף להגיע עם תעודת זהות + רישיון נשק בתוקף
- ג. על כל משתתף להביא אקדח + נרתיק תואם + פונדה למחסניות + 2 מחסניות.
- ד. יש להגיע עם מכנסי עבודה רצוי דגמ"ח (אין להגיע עם גיינס או מכנס קצר או טרנינג).
- ה. נעליים עם שרוכים רצוי נעלי ספורט.
- ו. חולצת עבודה או טריקו (אין להגיע עם גופיה).
- ז. חגורה חזקה למכנסיים רצוי מעור.
- ח. בבוקר האימון ילווה עם מאפים וקפה, שתייה קרה חמה צמודה לאימון, ארוחת צהריים חמה.

הכשרת חניך מוביל טיול במכינות הקדם צבאיות

נושא: הובלת טיול עצמאי של חוליה או קבוצה
אחריות: ראשי מכינות

מטרת ההכשרה: להכשיר ולהסמיך חניך מכינה להובלה עצמאית ובטיחותית של טיול בשטח
אוכלוסייה: חניכי מכינות מעל גיל 18

דרישות סף:

- א. החניך לפחות חודש במכינה
- ב. החניך עבר קורס מע"רים

משך ההכשרה: הכשרה רב שלבית:

- א. השתלמות במכינה: 9 שעות
- ב. קורס מער"ים: 30 שעות
- ג. סדרת שטח: 4 ימים (היקף: 70 שעי')

סך כל ההכשרה המחייבת כוללת כשבועיים ימים (ראה פירוט למטה בטבלה). בתום ההכשרה יקבל החניך תעודת הסמכה להובלת פעילות במסגרת לימודי המכינה.

גוף מדריך: צוות המכינה שעבר הכשרות בסיסיות (רכז טיולים, אחראי טיול) עם אפשרות לשילוב גורמים מקצועיים בחלק מההכשרות

תיאור תמציתי: הכשרה זו מתבצעת באחריות כל מכינה ומיועדת לתת לחניך הכשרה ומעטפת בטיחותית שתאפשר יציאה לשטח באופן עצמי והובלת חוליה או קבוצה בשטח.

נושאי הלימוד:

שעות	מרצה	תוכן	נושא
9 שעות	ראש מכינה יחד עם רכז טיולים	המימד הערכי של שמירת החיים, נוהל תיאום טיולים, הכרת החוזרים והנהלים של משרד החינוך והמכינות הרלוונטיים, האחריות האזרחית והאחריות הפלילית, היכרות עם תחקירים ואירועים מהעבר, עקרונות ניהול סיכונים בשטח, תהליך תכנון ואישור פעילות, ביצוע תחקיר (תבנית תחקיר), מצבי חירום ומקרים ותגובות, בניית תדריך, יציאה לפעילות התנדבותית שאינה טיול,	שלב א: השתלמות "שמירת חיים"
30 שעי'	גורם מקצועי מטעם משרד החינוך	קורס מע"רים מלא שיתקיים בתחומי המכינה	שלב ב': קורס מע"רים
4 ימי שטח היקף: 70 שעי'	רכז טיולים או גורם מקצועי	סדרת שטח וניווטים בסיסית והתנהלות בשטח. סדרת השטח תכלול בין השאר את המרכיבים הבאים: אובדן מטייל, התנהלות בלילה בחשיכה, תדרוך בחניון, תדרוך לפני מעבר מצוקי, תכנון ציר ותחקיר לקראת ניווט, היכרות עם טופוגרפיה בסיסית, יכולת ניווט בסיסית, ניהול אירוע חמור חילוץ ורפואה בשטח.	שלב ג' סדרת שטח וניווט
	109 שעות		סה"כ